

Сатинийн 13 хүлгэр
улуус даяалтатын
днэтин аюуай саала
тыгар улуус тнрэх фер
мерскэй (бааһынай)
хаһаайыстыбаларын
үгэс буолбут снллаабы
түмсүлэрэ буолла. Ки
нилэр "төгсрүк остуол"
тула олорон тугу сити
тибит, ессе тугу онгору
бут днэ хабааннаахтык
ирэ-хоро кэпсэттиилэр,
саналарын атаастадыл
лар.

БАСТЫН ОПЫТ: ААТТЫН ТИРЭХ ФЕРМЕРДЭР

Түмсүү тахимаах: Кимрин
ымыгар гыа хаһаайыстыбатын
правлениетын начальнига К.
Ф. Оконешиников лоп курдук
ыл аһарэз өттүкүсүл манньк
үмүсүгэ тирэх хаһаайыстыба-
лар туруоруммут соруктарын
моһоо киллэриилэрингэр улуус
салалтага элбэх туруорсуунан
оһиниксиз кредит ылан, ону бас-
каанын киинилэргэ итэҕэйит-
тарин санаатта. Ону тэнэ рес-
публика да урдунан салгы,
сүбүу аһсаана элбигиргэр уһна
бу салаалар сайдыыларыгар
өзөкдөнсөй ситимигэ киирэр
үлүс тирэх хаһаайыстыбала-
рын үлэһэрин үрдүктүк сыана-
аатта. Улууска итинник үрдүк
катыс сүгэр 9 хаһаайыстыбаны
сүгэрэ улуус бэйэтин иһинэн тэ-
рийбит 30 тирэх хаһаайыстыба-
лардаах. Олорго барыларыгар
ынаҕа сибидагыэлиһтибэ итин-
нэ "Чурапчы улуутун фермерз"
элек туттарылыһтыт. Дьэ, ман-
нык хаһаайыстыбалары атыттар
батыһаллар, киинилэргэ
тангыһаллар. Иһикс өттүөн тэ-
кэртэргэн ыйыты букатын
аһын, элпиктинэс үрдүк.

Тирэх фермерской халаа-
истыбалар бу ааһан эрэр сылга
үлэһэрин улуустаагы тыва
халааыстыбатын управлени-
ын специалиһа М.Нь.Мака-
рова иһитиннэрдэ. Кини бу
рынок, реформа кэмнэригэр,
булаан, улус тыва халааысты-
батын салаатыгар республи-
ка "эксперимент" буолан кэл-
итин тоһоболсон ийда уонна
ону чыһээтэхтик толорон кэл-
биттирин холобурдарынан
иһиттэ.

Салгы, сүөһү иттигитигэр
улус 2006 сылта диэри анал
программа ытынан үлэлиир.
Маны бары хайаайыстыбалар
бизнес-былаан ытынан
көмүскэн, билигин ону толор-
тор муһуруйбат эбээннэстэ-
хтэр. Улууска кэлэр кредити,
ссуданы бизири механизма
уларыыбыт. Бастаан утаа кур-
дук бытарытан бизириини тохто-
тон, улахан сууманы мелүк ба-
рирлар.Ол ким-төнө былаан-
наабыттан, ону хайдах толорон
кэлбиттэтэн туғулуктаах буол-
бут. Иккиннин, бизнес-бы-
лаанга сүөһү, салгы табаларын
хоссама арэ буолбакка, атын
салга үлэһэр, коллбур, симби-
озизми иттиң,ллем-үлэ, хор-
уоскуй, бааһына үлэтэ эмнэ

жижир. Ол илгэр итихэртэй чорботон анаан идэгийг дээрнгыр хахайсыбалтай ижиллэр. Холбоур, Саланга А.Е.Сивцев түргэнхитэр салаа биир көрүгүн-сибиеньхитэр. Быйыл нэһилигэнхиз 390 сибиеньхитэр тараатта илгитэн 560 тыт. солк. хиллэр дэ. Сүрүн салааны таһына 100-чээ салгылаах. Бэйгити үбүнэн "үгүе дылаа" илгитэн быйыл сайын Бэрэ уаастагы сүлүн ондоо.

Кинизэ сыйһынан таарыныч эттэксэ, тирэхтэр байэлэрин сурун дыарыктарынан мунгур дамнааха, улусу кырыга учаастактары сайыннарыга прогамматан олоххо киллэриниг биччумнаах кыласты киллэрэллэр. Шефтаһон эбэтэр дуоҕабынан уонна үксүгэр "үгүдьялалар" чэрчилэринэ байэлэрин барыстарынан алба тутуулары ытталлар, суоногоруоллор, дыон миэстэҕэ үлэлээх буолалларын хаачыйаллар. Одьулууттан М.П.Михайлов Үрэх-Куэра учаастагын кылта шефтаһэр, Холбоотто А.Е.Луковцев Уорбага полечитель быһытынан үгүс өрүттээ үлэни ыттар: 8x8 м оскуол үлэһиттерин олорор дыкалар тутта, кыскамаг дыонго 25 ты солк. 4 студентка 12 ты. солк. көмө аҥордо, "Денеһей" ансамбль тэрийэн ыччатары үлэлэтэр, манна 100 ты. солк. апаратура ытта. П.П.Аришк Күндүлүгэ сылгы базата тутта, предпринимательскай үлэни дыарыгырар, бөһүөлэксэ элбө өрөмүөн үлэлэрин ытта. Итиник Төһөйтөн В.В.Смирнико Е.Е.Адамов хаһаайыстыбалар нэһилиэк улахан тутууларыга төһүү хаһаайыстыбалар. Ыланьык сүбүһүнэн идэтигэ Василий Васильевич элбэ сылгылаах, сибининьэксэ бурдуктаах, атынан-эргинэнэн эмиэ дыарыктанар. Оҕо бу күнүргэ саҥа балыйы атыһытса 5 киһини үлэлэтэр.

Тирэхтэр эбхи көм халамьтайбалары тэрихтэй итгинник хас да салаага мс базаларын хэргэтэллэр, үл онгорон таааерар хэмэийн, д хуату жилларимилэрин улэтын нареллэр. Одыулунтан Р.С.Б. рашков 60-тан тахса мнхтгаа 70-ча сүүлгээх, сирн онгоруулан эмсэ мнхтганаар. Эбхи

үлэ мнэстэгийн таһаарар нингитэн мнэстэбэ алмааһы юрылылар сыахтаах. Мугудайтан В.М.Смязева сайһылык тутуһа бэйүлээкэ сага чайнай астарары дымз тутар. Хатылштан Н.Ф.Попов төрүктүн сылгынан ууһаан дырыгырар. Сылгыта 703 төбөбө тинийдэ. Икки сылгы базата олоһуна. Сыллантан А.А.Аяитов бурдугуһан, хортуолгүйһан, сир үлэтинэн идэтирар. Бу нөһилимэктэн В.Д.Макаров 2006 сылы дэри 200-чээк сылгылаах буоларга сыалланар. Билигин биэтэ 90, ону таһынан сүүрүх аттардаах. Манньык хаһаайыстыбалар бары кэрмэтэ кыраттан сабалаан сир, бааһына ылан сыллата кэнэтичээ буоллулар.

Кредити төлөхүү тулукан "Чурагчы" кооператив уюна улуустаагы финансовай-казначейской управление специалистары иштиннэрдиляр. Маныах ким-кайдах төлөһөн иһэргизэр бу тарылталары кытта кэмизгэр сүөргөллэр наадата биридик субэлэннэ.

[illegible]

хөрөн, сахалын толкуйдаан үлэ санга, сонун хайыскаларыгар үлэлиэхэ. Үлэ культурага тосту түмсүстөөх". – диэтэ.

Киннэ кэннэ хэлсэтийгэ кыттынылар тирэх хайаайыстыбалар сайлаагчылары: Е.Е.Адамс, В.М.Сивцева, А.Е.Луковцев, В.В.Смирников, А.А.Аянитов. Кинилэр үүстэрэ кредит, ссуда теннүүтүгэр үлэлэллэллэрин эттилэр, онон кэмигэр төннөрбүтүгэр, эрдэтэзэи балаһыенныанан, салгыны ылаах-таахтарын туруорулулар. Бары кэриэтэ сайлыккааһынгыга, салгы базатыгар уонна "үтүө дьыаланан" даһаны тутууну ытталарын ахтан туран, маньаха проектной-сметнай документация өттө кыаллыбакка, ханык да үбүлэһинигэ кыаһан киирсибэттэрин ийдилар. Таарыгы Тыва хайаайыстыбатын уонна соһотупка министерствотыгар фермердэри "билимэт" тымык сыһан бааһын санаттылар.

— Бааһинай хаанааһысты-
балар салайааччылар
сыһаанан-хонхонан, хотонно-
рунан сүлдэбыт. Биир үлэли-
р, түмсэр хонтуруабыт суох.
Аныгы дьон сизиринэн байыбат
саңа оборудованиеларынан са-
билэммит офистаах, ону
таһынан үлэлиир сиргэ иһигэр
түлөттөөх, сынньанар, утарыт-
тар дьылзээх буоларбыт на-
ада.— диэтэ манньык тутууну
салаабыт Төһөйтөн Е.Е.Ада-
мов.

Сорохтор кэргэн иһэр базаларыгар сир-уот тинийбэт. Ону улаатыннарарга туруору-тахтарына миэстэтигэр нэһиликтэр баһылыктарын, землеустроителлэрин кытта өйдөспөт быһыы баарын санаттылар. Олор манньк муньахтарга минилэри сырытыннарар, наадатын ыйдылар. Итинник сыгы базаларын, баһынань, сир олоһуурун тула уонна үлэс сага технологиялары туһаныыга болгомтону түбэйдилэр.

Бу түмсүүнү улуус бөхлөгч И.Н.Аммосов түмүктээтэ, кэпсэтиилэр сүүнүүлэринэн тулааннаах утгаах ылылыына.

С. СМЕРНИКОВА.
Хвартыслабы: "тегүрүк осту"
09" КЫТЫМБАЯКОВ

ДЕПУТАККА КАНДИДАТЫНАН РЕГИСТРАЦИЯЛАННЫЛАР

Сэтгүүлч 15 хүнээр 53 №-дээх Чуулгынхааг байбардыр уокуурха Саха Республикатын Государственной Муннаагар (ИлТүмэн) депутатка кандидатынан регистрацияланньлар:

МАКАРОВ Иван Константинович — 1962 с. төрүөх, урдук үөрэхтээх, "Туймаада-нефть" ГУП генеральной директора.

МАТВЕЕВ Михаил Николаевич — 1960 с. төрүөх, урдук үөрэхтээх, "Центрякутснаб" ГУП генеральной директора.

БОРИСОВ Илья Афанасьевич — 1965 с. төрүөх, урдук үөрэхтээх, "Туймаада-агроснаб" ГУП генеральной директорун солбуйааччы.

54 №-дээх Черкветтееву быһбардыыр уокурукка Саха Республикатын Государственной Мунньагар (Ил Түмэн) депутатка кандидатын АНДРОСОВ Иван Степанович — Кытаанах Уйбаан регистрацияланна. Кини 1948 с. төрүүх, урдук үөрэхтээх, “Якутпроект” бырайыактыр-чинчийэр институт генеральнай директора.

Хазартыскаба: И. К. Макаровка депутатка кандидатынан регистрацияламыштын пуолууру дастабырыанчыны туттары туганз.

ТЯА ХАНААЙЫСТЫБАТЫН
ҮЛЭНИТТЭРИГЭР АНААН

Чахыр нэһилиэгэр ааспыт нэдиэлэҕэ тым хаһаайыстыбатын үлэһиттэригэр анналаах дьоро күнүгэ буолан ааста. Бу бэлиэ күнүнэн сибээстээн олохтоох орто оскуола коллектива. Сынныалаг киинигэр өтөрүнэн буолбатах дыһун концерты көрдөрдө. Оскуола директорын интэр-үөрэтэр үлэҕэ солбуйааччы Александра Васильевна Неустроева баһанай хаһаайыстыбалар сайлааччыларын Махтал суруктары, ыйааруунуук бэлэхтэрин туттаргаата.

Концерты бийлэл учууртал үерэдийн бүтэргэн кэлбит Марианна Васильева, Иван Макаров салайан мыттыгар. 11 бааһынай хэһэймыстыбаларын үлэиттэригэр, үлэ аетераннарыгар, ветеринардарга, олохтоох дьяалтага, автобус суспарыгар эбэрдэ, махтал тыллара ананнылар, онно доууһуондаан бииртэн-биир бэртээжэй нүөмэрдэр толорулунуулар. Эдэр үлэиттэр — кийийиттэр.

биг Прасковья Старостина, Лина Маркова, Ирина Михайлова, педагогический үзэ, сцэна ветерана Василий Петров ышан ырыаларынан мустубут дикну сэргэхситилэр. Бу дьоро кэпэһэ быйыл улууска дьэ кэргэн кимин иһинэн тэримлибит "Чэл олохтох дьэ кэргэн" дьэн конкурс кыйыылаахтара Антонина, Григорий Петровтар, үтүктүт Лидия Миронова, ырыаһит Николай Андросов кыттыны ышһалар.

Концерт эцэс спринт-лостеря ооньонно. Савмай улахан бириини Чакыр нэһилимэни слоктоордо Егор Иосифович Адамов сүүйэн, УАЗ массына хаһаайына буолан, уруй-айхал ортоотугар күһүһүн илиингизрмилэ.

Үтүө сынналаны тэрийбит
оскуола коллективыгар
нөһилэк олохтоохторо барда
махталбытын тиздэбит.

Николай ФИЛИППОВ,
хакмат общ. корр.

СУРУТАРГА ТИЭТЭЙИНГ!

2003 СЫЛ БАСТАКЫ АҢАРЫҢАР
“Сага олох” хаймакка сурутарга тигтэйин!

Сурутуу олохтоох почтовый ембазе
отделениедара Ыгбалов.

Сыпната 6 ыйга чааынай дьонго — 180 солк.
тавилтаарго — 200 солк.

"Суть дела" РИХ

МИЛИЦИЯ ҮЛЭНИТТЕРИН ИСТИНҮГ БЫРААНЫННЬИКТАРА

Аспыт надлолза Россия милицията тариллибитэ 200 сылынан уонна милиция үлэнииттерин профессиональнай бырааһынныктарынан сибээстээн П. М. Решетников аатынан народнай театрга үөрүүлээх быһыыга-майгыга дыро киһэ буолан ааста.

Бу күн театр саалатыгар көннөрү көрөөччүлэр буолбакка, күнүктэ барсадагы контуруоллуур, билиги олохтутун араҥаччылар милиция үлэнииттэ, ыгырылаах ыалдьыттар, милиция эдэр добогторо муһуннулар. Дыро киһэ сагаланыан иһинэ видеопроекторынан улахан экранга соторутаагыта ытыллыбыт милиция эдэр добогторун байыаннай-спортивной күрэхтэрин көрдөрөн мустубут дыону сэргэхситилэр. Чочумча буолат быыс оргуудук өрө көтөбүлүнэ, сцена кэтэбэр "200" дьон сыһыппаралаах милиция эмблемата хараахы бырааһынна. Онтон эрчимнээх музыканан добуһуоллатан саала ортогунан формалаах ис дымала үлэнииттэре сценага табыстылар. Икки эрэтинэн күнүгүрөөн турун көбистилэр, милиция уонна Чурапчы тустарынан ырыалары ылаан дьикээрттилэр. Салгы ытыс тыһынан добуһуоллатан сценага улуус дьаһалтатын баһылыгын И.Н.Аммосов, Саха Республикатын ис дымала баһылыгын солбуйааччы, силэстийэлиир управление начальнигин, милиция полковнигин П.Т.Степанов, Чурапчытаагы ис дымала отделын начальнигин, милиция подпол-

ковнигин К.К.Неустроев ыгырдылар. Иннокентий Николаевич Аммосов дыро киһэбэ мустубут улуустаагы ИДьО үлэнииттерин, урукку кэмгэ милиция ыраахан үлэтин санныларыгар сүтэ сылдьыбыт ветераннары бу кэрэ-балиэ бырааһынныгынан улуус дьаһалтатын аатыттан илтикти, истинник эбэрдэлэтэ. ИДьО үлэнииттэре улуус историятыгар сүтээн оруоллаахтарын бэлэстэтэ, Аҕа дойду Улуу сэриитин толоснулар, барсадак харыстабылыгар сылдьан олохторун толук уурбут милиция үлэнииттерин ахтан ааста. "Дьикээ, улуусаба, общественной сиргэ барсадак баар буоллабына эрэ олохтот чэпчээбэ, сайдар суолга эрэллээхтик үктэниэхпит", — дьон улуус баһылыга тоһоҕолоон эттэ. Улуус дьаһалтата ис дымала отделыгар мөссүмэ бэлэктирин туһунан

үөрүүлээх сонну иһитиннэрдэ. Ол кэмгэ СР ис дымала баһылыгын солбуйааччы, милиция полковнига П.Т.Степанов эбэрдэ тылы эттэ. Ким Чурапчы улуусун ис дымала баһылыгын үлэнииттэре куруутун үрдүк көрдөрүүлээх үлэлэринэн, кыраттан уолуйбат кытаанах майгыларынан, хорсун санааларынан республикага биллэлэрин бэлэстэтэ. Улуустук ис дымала баһылыгын начальнига К.К.Неустроев отдел үлэнииттерин билиһиннэрдэ. "Үбүлүйдээх бырааһынныкка сыһыаннаах дьаһаллары ытарга улуус дьаһалтатын баһылыгын социальнай боллуруостарга солбуйааччы А.С.Иустинова салаалалаах анал комиссия тариллэн үтүс үлэнииттэри таһаарыт. Түгэниэн туһунан, комиссия чилиэннэригэр барса махталбытын биллэрэбит", — дьикээ Константин Константи-

новин. Бизэргэ Чурапчытаагы ис дымала отделын үлэнииттэригэр, милиция ветераннарыгар Саха Республикатын ИДьО-н, улуус дьаһалтатын Бочуотуну грамоталарын, знактарын, Россия милицията тариллибитэ 200 сылыгар аналлаах медаллары, знактары туттартаатылар. Ону таһынан бирдирдээн үлэнииттэргэ республика ИДьО-н бирикээһинэн аһамыт "Бастыҥ сылыктыыр үлэниит", "Бастыҥ ситиһээбэтэ", "Криминальнай милиция бастыҥ сотрудинга", "Сааһын ситэ илик оҕолор дьаһалаларыгар бастыҥ инспектор", "Милиция анал подразделениеларын бастыҥ сотрудинга" дьон анал знактар туттарылынылар. Нэһиликтэр баһылыктара, тариллээх салаааччылары, управлениелар начальниктара

үбүлүйдээх бырааһынныгынан милиция үлэнииттэригэр эбэрдэ тыларын тиэртилэр, байэлэрин куратордарыгар, тустаах отделларга бэлэктэрин туттартаатылар, сага мөссүмэ ылаалларыгар харчынан көмөлөстүлэр. Суолу өрөмүөнүүр-көрөр ГУП аатыттан В.Н.Сивцев ГАП үлэнииттэригэр аһаан 2000 сылаах УАЗ мөссүмэни бэлэктээн кыһыл лицензиялаах күтүүү сага хаһаайынарыгар үөрдэ-көтүтэ туттарда.

Эбэрдэлэр быыстарыгар Анастасия Готовцева, Алексей Местников, участковый инспектордар Никон Дагданча, Прокопий Кузьмин истин-иһирэх ырыалары ылаатылар. ИДьО үгүкүүттэрин бөлөбө чэпчээк дугуйан, дьикээ-көтөкү барыбытын сөхтөрдө. Бу дыро киһэбэ

"ЮДМ" эбэрдэттерин икки ардыларыгар ытыллыбыт байыаннай-спортивной күрэх кыймылаахтарын чыһэстэтилэр, улуустаагы ИДьО начальнига К.К.Неустроев барыларыгар милиция эдэр добогторун аатын сүгэр даһабырыанналары туттартаата. Кыймылаах гимназия уонна II-с мөһөстөн ытыт Анабар орто оскуолатын эбэрдэттэре чөл олох сирин тарбатыга аналлаах ырыалаах-тойуктаах композицияларын көрдөрдүлэр.

Түмүккэ Чурапчытаагы ис дымала отделын начальнига К.К.Неустроев улуус дьаһалтатын баһылыгар И.Н.Аммосовка, баһылыгы социальнай боллуруостарга солбуйааччы А.С.Иустиновага ИДьО ыраахан үлэнииттэре куруутун күөс-көмө, тирэх буолалларын иһин Россия милицията тариллибитэ 200 сылыгар аһаан оҕоһулуубут медаллары, СР ис дымала баһылыгын солбуйааччытыгар, милиция полковнигар П.Т.Степановка үбүлүйдээх бырааһынныгынан сибээстээн айылба дьикти көстүүтэ уруһуйдамыт хартыяны, тариллээх салаааччыларыгар, управлениелар начальниктарыгар, нэһиликтэр баһылыктарыгар милиция түбүктээх үлэнииттэре кырата суох кылааттарын иһин Махтан суруктары туттартаата.

Галина ГОВОРОВА.

Хаартыскаларга: милиция үлэнииттерин бырааһынныктыгар үөрүүлээх түгэнииттэн.

БУКҮН сарсыардатын халлаана Таатта улуусун Тьараһатын уонна Чурапчы улуусун Болтоҕотун кырдыа-бастарыгар хаһаангытаабыр даһаны сыһыбыкка, сырдаа-быкка дылы көтүннэ. Бүгүн манныа болтоҕолор аатырбыт мунгалыыр Мойуона дьон куулларыгар нэһиликтэр кырдыа-бастарын Сүбэлэрин кэспэтилэринэн, сэрри, тыл уонна үкэ ветераннарын иккэ түһүмэх көрсүтүлэрэ буолар. Бастагы түһүмэх көрсүтүү сайын ыһах саҕана, сир-дойду күөбүгүн чэпчээбит кэмгэр Таатта сибээхтээх кырдыа-гар ытыллыбыта. Онтон иккэ түһүмэх көрсүтүү болтоҕолор ыалларыгар тьараһаларга биер баттаамалаах куулэрин көмүс хатырыктаабын баһан бизэргэ былаанеммытара олутун долгутта.

Үөрүүлээх дыро күн күнүс 12 чаас саҕана Эбэ Кул туруору сырын үрдүгэр сагалана. Икки нэһилик кырдыа-бастарын Сүбэлэрин ааптарыттан С.В.Кривошапкина уонна К.И.Собакина истин эбэрдэлэрин кэспиттэн хамаандалар күрэхтэһиллэрэ тариллэнэ. Бастаан кутаа уоту ким түгэниик уматарын көрдүлэр. Дьэ, манныа күөдүүдэ байа хамаандатыгар ыалдьан күө-дьаа буолуу, омоннуруу-төлөнүрүү. Өр ыһааҕа икки кутаа өрө күлбүрээт таһаларын кытта тьараһалар

"Ураа!" хаһыыларынан кыйыыларын бэлэстэнилэр. Онтон улуу түгэниик оргутарга болтоҕолор букатын туһуннарбатылар.

Аны сүүсчэки киһи аллара куөл мууһугар тангары анныһан киирди. Хаара суох халтархай мууска биер туспа көстүү сагалана. Сирин ситээн, сахалы таҕастаах алгысчыттар сага тэһилибит ойбон таһыгар муһуннулар. Эдэр эрдэбиттэн икки нэһили-

тан иккиин эбэрдэ чараас хаарга атаһарынан ойуор ойуулаан дэгэстилэр, онтон тангалай үктээтилэр. Онно көрдөөх, эбэрдэ барсадак билигин да "тыһыппаахтар" билиннэ. Хаарга ойуу-дьарбаа үктээһинигэр имигэстэ, чэпчэкилэрэ дьон сүр, ойуулаабыттар таҕастаах тиктиккэ майгыныыра олус кэрэ. Аны оҕонньоттор кубааха күрэхтэстилэр. Онно уонна төхтүрү-йэн ойууга кыйылар кыйды-

кэспээнгэ киирбит түмүкүтү буолла. Мунха хаһаайынан, хамандырын Н.Я.Местников мин урукку сыллартан билэбин. Билиэм эрэ дуо, добог-атас дэһиспит дьоммут. Бу 62 сааһын аһара түспүт атаһым советтэ отделениетыгар солбуллубакка механиктаабыта. Сааһыгар тэһэстээх, күлэн-үөрсөн, сагаран-ингэрен, туттан-хаптан, хааман-симээн эрчимэ "элэйбэккэ" сылдыар. Николай Яковлевич эдэр эр-

сүбүн биллэбэ, аһаан аҕыйах кийилээх биригээдэ тэрийэн үлэлэттэ.

Нырылааһынга ветеранар үлэни көрдөрүөн көбүлээн истилэр.

— Турумаҥ, мууһу охсон, ойбону булсуйан, мууһу тыһатан, балыгы күрэтэн иһиг! — дьон сага элбээтэ. Ол быһыыгар көрдөх таабырыннары таайтарааччылар баар буолулар. Таабырыннар тыллара сааһыбыт да кийини

чыттар киирдилэр. Онтон иккэ билимгэ кэлэрин кытта ким эрэ:

— Балык баар, үчүгэй буоллубут! — дьикит сөн саҕата иһилиннэ. Биригээдэ уолаттарын сымса туттуулар өлгөм балыктан өссө тэптэн күүһүрдэ. Мунха ийэттэн баһан балыгы кыһыга таһар түбүгэр түстүлэр. Баһылыбыт элбигирэс собо чөмөбө мууска халыйдар-халыйан кыра-кый томторго кубулуйда. Ол түгэнигэ: "Оо, барахсаны, холлоһон мээрэйдээбит кийи хаска тэһэһиэ эбитэ буола...", — диирдии санаа салаллар.

Түгэтиккэ хаһаайынар ыалдьыттарын кыйылары бастаттылар. Күрэхтэспит спортсмен-ветераннарга эбии өлүү көрүтүннэ.

Дьэ, ити курдук икки нэһилик — Тьараһа уонна Болтоҕо кырдыа-бастарын добордоһууларын иккис түмүкүлэрэ көр-нар аргыстаах, бэйи-талым балыктаах, "аны да сылдьыһахпыт, ыгырыс-акпыт" дьон баҕа санаалаах түмүктэннэ. Ону кытта тэһигэ аһаппыт күөх далайыт мууһа "Уруйданын-тускулланын аны да!" — диирдии дуоһуйа чуумпуран иһиэ хаалла.

Василий АММОСОВ,
РФ Журналистарын
союһун чилиэнэ, Кыйы.

АНЫ ДА УРУЙДАНЫН-ТУСКУЛЛАНЫН!

эһинэн тойуксуһуу, ырыаһытынан, алгысчытынан билибит Д.С.Кампеев бу да сырыыга сааһырдым дьон тыһына кылгабааха, өссө чөллөрү-бүккэ дылы куолаһынан, дьонун — сэргэтин, ыалдьыттарын олохторугар дылу-соруу-ну алдан туран ойбону ыһах арытынан аһатан байаһадаах куөлүн Ийиэкситтэн бэйи-талым балыгыттан бэр-сэн бар дыону аһатарыгар көрдөстө. Бүтэһигэр: "Дьомму-сэргэм, олоһой, оҕорон кэлэ-бит олоххугар өрүү уруйда-на-тускуллана турун!" — дьикт үс төгүл сүгүрүйэн ылар.

Дьэ, добог, ити кэспиттэн көр-нар өссө көхтөнөр. Нэһиликтэр хамаандалары-

лар. Салааскаба кийини олоһон баран соһон сүгүрүүтэ эстафетага болтоҕолор хоттулар.

Икки чаас саҕана: "Мунха түһэрэ кэлэ, куөлү икки өттүнэн нырылааһынга турунабыт", — дьон биллэрин иһиллэрин кытта бары ныры маһын үрдүгэр түстүбүт. Мунха, кырдык да, саҕа улахан бырааһыннык буолла. Болтоҕолор ааттарыттан түһүмэх аһарыгар С.В.Кривошапкина: "Саха омурка быһы-быһырыттан икки улахан бырааһыннык баар: баста-кыта — күөбү көрсө оһукай-даан ойорбут, иккитэ — мунха", — дьон үөрэ-көтө көбүдөөрөн ааста. Онтон сотору төһөннө кэлэн, кырдыа-бастарын улахан түһэ

дэһиттэн мунхалааһынга мунука ыһабыт тэрийээчи, салаааччы балыкыт. Ол да иһин эдэр-эмэн эһэрдэспит, кийилэр ытытабылларын ылыт иһи. Көрсөн эбэрдэлэспиттэр добогун:

— Бу күөккэ үс сылаагыта балык мытан турабыт. Онтон ыла тарда иликпит. Ити эрэри мунхалыырга арыый эрдэ дьик курдук саныбын, балыга ситэ-хото, улаата-илигэ эбитэ дуу. Икки нэһилик кырдыа-бастара манньк сибээстэһиллэрэ үөрүүлээх. Эбэбит Мойуона урут да матарбат этэ, билигин да өлүүмүр мин, — дьон үөрэ-көтө көбүдөөрөн ааста. Онтон сотору төһөннө кэлэн, кырдыа-бастарын улахан түһэ

"дык" ыһа чыпчаккайдыллар эрэри таайылар ыһына-рылааба, сэмэйэ соһугар. Ол айыы быраа суох күлсү-салсы күөдүүр. Саҕа булу-гас, сыһын тыл үкүн сааһуун эрэ.

Ойбон таһинигэр кыйылар бастаатылар. 60-тан быдан тахсыбыт Н.Д.Егоров уонна эмиз ким бараллаата саастаах П.П.Собакин аһаас уолан дьонну эрчимнээхтик туттан-хаптан ойбону тобута-хайыта аллардылар. Итиэннэ аһылаабыт, сылайыт чинчилэрэ төртү биллибэтэ.

Кизһа 5 чаас саҕана мунха кыһага табыста. Кыһа-тарга соболор тэһигэ кыл-баһаастылар. Сотору сааһа-

УБАЙЫМ СЫРДЫК КЭРИЭНИГЭР

БИНИГИ МАҒАНЫММЫТЫҒАР СЫЛДЫН,
КӨРҮН, АТЫЛАҒЫН!

СЕРГЕЕВА Мария Дмитриевна

Улуус культурнай-сырдатар үлэтин эйгэ, уус-уран самодетельность кыттылаахтара ыар сүтүктэннибит. Сатинны ый 14 күнүгэр үтүкэннээх кыһа, талааннаах тэрийэччи, дэгиттэр дыбырдаах ырыаһыт, үтүкүтүт, драматическай, клубнай, библиотечнай үлэ систематын дэгиттэр баһылаабыт дэбэрбүт М. Д. СЕРГЕЕВА (Зверстова) олохтон барда.

Мария Дмитриевна 1942 с. төрөөбүтэ. Хоту көһөрүлүү кыттылааба. Оскуола боруотун көһөрүтүтэн кэлэн Диринг сэттэ кылаастаах оскуоланы 1 кылааһыгар

1948 с. апылаабыта.

Үөрөххө киирэн инниттэн эдинийэ — кэрэмен кэрэ кыһа П.Е. Зверстова сэттэ сылдан пионерскай ордорго, оскуола, интернака, оҕолор иннитларигар таһааран ыллатара. Үөрөххө сылдан, үлэһит буолан да баран бэртээхэйдик үтүкүлүрү, чабылыны-лортуучу хоһоон аабыра. Чооруус саба дьобуус кымысчаан хаган, чур, күстээх куолаһа дыону барытын сөхтөрөрө, хайбал-махтал тылланын хариһа суох бар дыоно этэрэ.

1965 с. Маруся Дьоккуускайдаагы культурнай-сырдатар үлэһиттэри олох үтүгүдүк үөрэнэн бүтэрбитэ. Училище чабылхай выпускнигытын хоту сиргэ — Өлөөн оройуонугар дирижер-хоровик дипломун туттаран атаарбыта. Онно тийээн Харыйалаах куллубун саҥа дыкыттар сөбүдүссөйдөөн ситиһилээхтик үлэлээбитэ. Саҥаны-бастыгы олоххо киллэрэргэ тэрийһиммээх кымыс айымнылаах өйө-санаага инники дикто кыраайа көтүтүт. Илин Сибирьдээки культуура институтугар үөрөххө киирбитэ. Ыарыһыан, икки сыл кэнниттэн Өлөөнүтэр төннөн, оройуоннаагы Культура дыкыттар 1969 сыллаахтан методистаабыта.

Мария Дмитриевна Саха сирин уус-уран самодетельноһун сайыннары историктар саҥаны киллэрээччи быһытынан үтүө аата атылла туруоҕа. Кини ити сылларга күөҥ сирдээх-уоттаах, абылаах нэһиликэһиэхэ Өлөөн улууттан аан бастааһын Иванова куоракка тийээн саха самодетельноһун? — хор коллективин көстүмүһүн эриэһэс кэрэ көстүлээхтик сааһаһан тиктэрэн адалан 1970 сыллаагы республикатаагы ыччат фестивалыгар көрдөрбүтэ. Бу түгүн биһигини, культура эйгэтигэр бүтүн олохтун анаабыт дыону, харахтынан аспыта, фантазиябытын кэпсэллэ, Мария суоттут суус буолан Өлөөнтөн тыыммы умайан айар үлэ абылаһар угуйбута. Сахалыы танас-сал ойуута-мөндөрө түсүтүтэ онтон саҥаламмыта.

М.Д. Сергеева 1971 с. дөйдуугар Дирингтэ кэлэн, бастаан оскуола, онтон Хоттоорусуу сельскай библиотекаҕа үлэлээбитэ. Үрдүк квалификациялаах библиограф Мария Дмитриевна саҥаттан-саҥа нымалары көрдүрү, үлэтигэр республика иһинэн эрэ буолбакка, Союз таһымыгар тахсыбыт саҥаны-бастыгы олоххо киллэрэргэ дьулуспута. Үтүстүк ааҕааччылар конференцияларын, айымнылары ырытылары самодетельность араас жанрдарынан көмөлөһүннэрэн, байытан, ситэрэн-хоторон, дыон өйүтүн-санаатынан сүлүт-ослут ына итэҕитилээхтик, кини хабаан-хатык тэрийэн мырара...

Үтүмэн үтүө үлэ-хамнаһа үрдүктүк сыналанаан, үлүс ахсааннаах Бочуотунай грамоталарынан, Хайбал лимистэринэн, Дипломнарынан наҕараадалаһыта, олох истэригэр ССРС Культураҕа министрствотун уонна Культура үлэһиттэрин профсоюзун КК, республика Компартиятын, Правительствотун, Үрдүк Сэбиэтин, улуус салалтатын махталларынан-хайбалларынан бэлэтэммитэ.

Кини биһиликээх-көрүлээх М.Д. Сергеева «Эрудит-библиотекарь» дикон үрдүк аат илгэрлэһитэ. Дөйдуутун үлөбөтүгэр олохтон үлэлээбит дыонтон бастааһын «ССРС культуратын туйгуна» бочуоттаах ааты сүкүлүтэ.

Икки уол оҕо күн-күбөй ийэлэрэ, үс сэрэн таппалаах эбээлэрэ, икки кийит убаастабылаах хотуннара, дыонуннаах кэргэн, үтүө табырыс, таппалаах оҕо, ытыктанар эдиний, үтүкэннээх үлэһит олохтон бардыг. Умуохтут суоҕа Эйигин, күндү кийитин, үлөһитигэр, олохтутугар холобур буолан өрү сирдэн сылдьыан.

Бииргэ үлэлээбит дөбөттөрүг ССРС культуратын туйгуна А. Аммосов, СР культуратын туйгунара

Е. Петрова, Н. Аммосова, Ф. Попова, Н. Саввин, А. Собакина, М. Иванова, П. Федоров — Соморо, Дирингтээки ветераннар хордарын, народной хор, К. Зверстов режиссердаах народной театр, улуустаагы библиотечнай система Дирингтээки филиалын, Культурнай-эстетическай кини айар, К. Посельская аатынан оҕо музыкальнай оскуолатын коллективтара.

Былырын сатинны 16 күнүгэр күөҥ 4 чаас саҥа сыырга киирэн иһэммин халтарыйан суол мууһугар көтөбөн ылан ыраахтарбыт курдук өтүгүм үгүсүмүн охтон түспүм, онно уллугум үгүсүм тостон хаалбыт, өндөйөн көрбүтүм уга атаарым туора баран сытар эбит, олох хамсаппат. Арай ол сыттаһына биир эдэр кымыс алараа дикиттэн миксэҕэ тийээн кэлэн, ссһүй-ан-өмүрөн, тула көрөн баран, өрө тардан китебэн көрдө да, кыйбата, ыксаан дыонго тыллы, массына көрдөһө үөһэ диэки сүүрдэ. Сотору биир массынааах уолу булан хирургическай отелениеҕа илгэрдэ. Кэнники билбитим ол

БАРҔА МАХТАЛ БУОЛУОХТУН!

кыһым Игнатьева Надежда Дмитриевна дикон Игнатьев Степан Иудовичтаах кийиттэрэ эбит. Киниэхэ мин муһура суох улаханньык махтанабын, кини кыһамматаҕа буоллар, сотору тонтон да хаалар кыахтаах эбиһигин, хараһаран эрэрэ. Массынааах уолу Василий Алексеевич Макаров оҕото буоларын билбитим, эдэр кийиэхэ эмээ махталы этэбин.

Балыһаҕа тийэрбин кытта реппенинэн үгүсүм тосту-бутун быһаардылар. Хирург В.А. Гоголев бэйэтинэн ылсан тутта эмтээн-томтоон, үүттээн тартаран палатаҕа олохтоох кырбаалпын буларда уонна

улуунук сытарбын сэрэттэ. Дьэ, итинтэн ыла икки ый устата лип сымтам.

Врачтар Надежда Николаевна Кузьмина, Василий Андреевич Гоголев, Степан Харлампьевич Борисов быһыны дьаһалларынан, ыһыларынан сиэстэрэлэр, санитаркалар көрбүтүнэн-истиһитинэн бардылар, үгүс сырын көрүстүлэр, кыһаллы-мүһаллы бөгөтө буолулар. Оччолорго үлэлээбиттэрэ: Ольга Попова, Анна Оконешникова, Елена Зверстова, Михаил Абрамов, Нарина Кириллина, Саргылана Габышева, Вера Саввинова, Ксения Оконешникова, Валентина Филиппова, Ася Захарова уо.д.а.

Мин врачтарбын уонна хирургическай отделение бары үлэһиттэрин сэртэ бу үлүнүк сытан туруубар бэйэтин кытта тэҥнэ эрийи көрсүбүт кэргэмэр Боккуойаҕа, төрөппүт оҕолорбор, сизинэрбэр, күтүттэрбэр Валеркаҕа, Сеньяҕа, кийиттэрбэр барҕа махталы этэбин.

Үйэм өссө үлүүругар көмө-ама, күн-ый буолбут күндү дьоммор барыһыгар кытааннах доруобуйаны, дылу-соргуну баҕарарын.

Махталы кытта Николай Григорьевич КРИВОШАПКИН.

Чурапчы сэл.

УЛУУС ОЛОХТООХТОРУН ИСТИЛЭРИГЭР!

Төлөй нэһилиэгин 10 сылыгар аналлаах «Төлөйтөн төрүттээхтэ» дикон нэһилиэк олохто, сайдыытын кэспир историческай ис хоһоонноох, үчүгэй оҥоһуулаах кинигэ бэчээттэнэн табыста. Кэммэйэ улахан — 215 страницалаах.

Булуунуохтарын баҕалаахтар Чурапчытаагы оҕо библиотека-тыттан уонна Төлөйтөн атылаһаргытыгар. Сыаната — 100 солк.

Хоту көһөрүлүү 60 сылынан Төлөйгө көһөрүлүү кыттылаахтарыгар аналлаах обалыск туруорулуна. Салгы көһөрүлүүтэ барбыт Төлөй олохтоохторун испиниһэ мемориальнай дуоскаларга суруллуохтаах. Дьонтут, аймактарыт испиниһэстэрин Төлөй нэһилиэгин дьаһалтатыгар туһарыһыттар көрдөһөбүт.

Төлөй нэһилиэгин дьаһалтата.

БИЛЛЭРИИ

«Чурапчы» кооператив нэһиликэннээтэн тон үтү тулар. Төлөбүрү үүнэр тохсунуу ыйга саҥа сыананан бэрлээр. Олорор сиринэн арыс сыахтарын маастардара туталлар.

«Чурапчы» ТХПК.

«Чурапчы-лес» тэрилтэ нэһиликэннээҕэ саһаан атылаһар. Сыаната 1 куб. м — 120 солк. Саһааны задырыска адалан бэрлээбит. Сайаапканы Чурапчы сэл. Ленин уул. 35 №-гэр («Арчы» үөрэтэр кини хонтуората) бэрлээбит. Тел. 42-566.

АТЫЛЫЫБЫТ

Харбыл саһааны биир массынатын 700 солкуобайга. Билсэр тел. 41-576.

Чурапчытаагы маһы таҕастыыр комбинат.

Сылгы сир эбизин. Сыаната: улахан куула — 280, кырата — 200 солк. Билсэр тел. 41-416.

1994 сыллаах, үчүгэй туруктаах, сүүрү сылдьар УАЗ-31512 автомашинаны. Утепленнай, кыһынгыга бөлөм. Сорорун эпинэн төлөһүөхтүн сеп. Билсэр тел. 42-572.

Суһалык 2002 сыллаах, үчүгэй туруктаах УАЗ-31512-люкс, «Волга» мотордаах автомашинаны. Утепленнай, кыһынгыга бөлөм. Билсэр тел. 41-790 (үлэ чааһын кэнниттэн).

АТЫЛАҤАБЫТ

Пиениноны. Билсэр тел. 41-585 (үлэ чааһын кэмигэр).

АТАСТАҤАБЫТ

1999 сыллаахха оҥоһуллубут, үчүгэй туруктаах УАЗ-2206 микроавтобуу 2000 сытан бэртээхэни «люкс» УАЗик эбэтэр саҥа тентовый УАЗ-ик автомашиналарга туруорута. Билсэр телефоннар: 41-040, 41-204 (үлэ чааһын кэмигэр).

БИҢИГИ ӨҢӨБҮТҮНЭН ТУҤАНЫН!

Күн айы Чурапчы — Дьоккусай, Дьоккусай — Чурапчы маршрутунан дыону таһабын. Кирээһиллэрэ сымаһас. Билсэр тел.: Чурапчыга — 42-080, Дьоккусайга — 26-72-41.

Маһы тэҥэ УАЗ автомашина эргэ китт көтөһүлэрин атылыбын. 1 устуукатын сыаната — 400 солк. Барыта 8 устуука көтөһө бар. Лайка ыт оҕотун атылыбын. Тел. 42-080.

Күн аһын Чурапчы — Дьоккусай маршрутунан дыону таһабын. Сымаһас кирээһиллэрдээх. Билсэр тел. 42-292.

СҮТҮКТЭННИБИТ

Заровниева Ульяна Николаевна Чурапчы улууһунаагы ис дьыала отеленан 2001 сыл олунуу 27 күнүгэр бэрлээбит 980093481 паспорт сүлүктүнэн дынгэ суоһунан аарыллар.

Библиотечнай үлэ, культура, сана ветерана, ССРС культуратын туйгуна, хоту көһөрүлүү кыттылааҕа, Хоттоорусуу олохтоох СЕРГЕЕВА (Зверстова) Мария Дмитриевна үлүн наһаан ыраһытан өлбүтүн дикон кулурдарын тэрдэллэр: — ССРС культуратын туйгуна, культура ветерана, хоту көһөрүлүү кыттылааҕа, киниэммит библиотечнай система Хоттоорусуу филиалын эбизин СЕРГЕЕВА Мария Дмитриевна өлбүтүнэн кэргэннэр Иван Ивановича, оҕолорутар Иванга, Михаилга, кийиттэригэр Татьянага, Мариига, чутас дыонугар улуустаагы культура управлениета, профкома, киниэммит библиотечнай система, Чурапчытаагы народнай театр, Хоттоорусуу Культурнай-эстетическай кини, Дирингтээки оҕо музыкальнай оскуоланын коллективтара.

— Кэргэннэр, Дирингтээки орто агро-оскуола математикаҕа уууталыгар Сергеев Иван Ивановича, уолттарыгар, сизинэрнэр, ийэлэргэ, чутас аймактарыгар Дирингтээки агро-оскуола коллектива, улуустаагы үрэх управлениета уонна үрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитетэ. — Таппалаах кэргэн Мария Дмитриевна өлбүтүнэн Дирингтээки орто агро-оскуола математикаҕа уууталыгар, РФ үөрэҕиритин туйгуна Сергеев Иван Ивановича, чутас дыонугар, аймактарыгар Диринг орто оскуоланын коллектива, профкома.

— Күндү эдинийдэр Сергеева (Зверстова) Мария Дмитриевна олохтон туоробуһунан ийэлэригэр Мотрена Семеновна Степановна, кэргэннэр Иван Ивановича, уолттар Вадим, кийиттэригэр Татьяна, сизинэрнэр, ийэлэргэ, чутас аймактарыгар Чурапчыттан Анна Федосеева, Аммосовтар, Дьоккускайтан Федосеевтар.

— Таппыыр балыһара, эдинийдэр Сергеева Мария Дмитриевна олохтон туоробуһунан ийэлэригэр Мотрена Семеновна Степановна, кэргэннэр Дирингтээки орто агро-оскуола математикаҕа уууталыгар Иван Иванович Сергеев, оҕолорутар, сизинэрнэр, эдинийдэр Александра Семеновна Коренная, бэрэ аймактарыгар Дирингтэн У.М., К.К. Романовтар, М.М., А.М. Зверстовтар, М.В. Кириллина, М.М. Федосеева, Мутудайтан Е.М., В.П. Ивановтар.

— Күндүк саныыр балыһара, эдинийдэр, аймактара Сергеева Мария Дмитриевна күн сириттэн барбытынан кэргэннэр Сергеев Иван Ивановича, уолттарыгар, кийиттэригэр, сизинэрнэр, ийэлэргэ, балыһар, бэрэ аймактарыгар Дирингтэн Пашковтар, Саргыдаевтар, Хоһоһовтар.

— Бииргэ үөрэммит табарыстарыгар Зверстов Алексей Дмитриевич бииргэ төрөбүт эдиний Сергеева Мария Дмитриевна өлбүтүнэн Диринг орто оскуоланы 1975 с. бүтэрбиттэр.

— Таппалаах, күндү кийэлэр Мария Дмитриевна олохтон туоробуһунан кэргэннэр Сергеев Иван Ивановича, уолттар Вадим, кийиттэригэр Татьяна, сизинэрнэр, ийэлэргэ, бииргэ төрөбүтүгэр, чутас аймактарыгар Тая, Катя, Лобя Корниловтар, Марин, Андрей Лестикотар, Прасковья Лестикова.

— Күндү бииргэ үөрэммит табарыстарыгар Сергеева Мария Дмитриевна өлбүтүнэн кэргэннэр, бииргэ үөрэммит табарыстарыгар Сергеев Иван Ивановича, оҕолорутар, бэрэ аймактарыгар 1961 с. Диринг орто оскуоланын бүтэрбиттэр.

— Күндү эдинийдэр Сергеева Мария Дмитриевна күн сириттэн барбытынан кэргэннэр күйүттэригэр Иван Ивановича, ийэлэргэ кырдаас саҥастарыгар Мотрена Семеновна, оҕолорутар, сизинэрнэр, бииргэ төрөбүтүгэр Дирингтэн, Төлөйтөн, Мындабайыттан Зверстовтар, Ефимовтар, Мырматтан Федоровтар.

Чурапчы орто оскуоланы IX кылааһын үөрэнээччи

КОРКИН Максим

хомолтоохтук өлбүтүнэн ийэлэргэ, Чурапчы алын сүһүк оскуоланын уууталыгар Коркина Айалына Николаевнага, балыһар, эбэтэргэ, чутас аймактарыгар дикон кулурдарымын тэрдэбит.

Чурапчы алын сүһүк оскуоланын коллектива, улуустаагы үрэх управлениета уонна үрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитетэ.

Эдинийдэригэр Прасковья Семеновнага, күтүттэригэр Николай Гаврильевича күндү сизинэ, балыһарыгар, эдинийдэригэр Айалына Николаевнага таппалаах оҕото, Чурапчы орто оскуоланы IX кылааһын үөрэнээччи

КОРКИН Максим

хомолтоохтук күн сириттэн барбытынан дикон кулурдарымын тэрдэбит. Бары Фаинфолар, Тоскиннар, Шоломовтар, Ушницкайдар, Себакинналар, Оконешниковтар.

Күндү уола, сизинэ, бэрэстара, Чурапчы орто оскуоланы IX кылааһын үөрэнээччи

КОРКИН Максим

хомолтоохтук күн сириттэн барбытынан ийэлэргэ Айалына Николаевнага, эбэтэргэ Прасковья Семеновнага, элэтигэр Николай Гаврильевича, бэрэ аймактарыгар дикон кулурдарымын тэрдэбит.

Ыкса маллара.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 «а».
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: sanaoloh@churap.sakha.ru

Хаймат тэрийээччилэр: Саха Республикатын Правительствота, улуус дьаһалтата, редакция. Хаймат сахалым тылыннан отуоруунаукка, чаппаһа, субуотаҕа тахсар. Хаймат индекса: 54907

«Саҥа олох» редакционнай-издательскай холбоһук.
Офсетнай бэчээт. Саха аһын №-ра 138. Тираж 2253.
18. 11. 2002 с. бачааһа бэрлээһинэ.

Автор сурутар этилэр санаа редакция позициятыгар малды сеп түбэхэр буолбатах. Сурука ыйыллар чагчылар кырдыктаахтарыгар эппинтэһин автор тус бэйэ сүтэр.